

Årsmelding

2023

*For Sigrid Undset-
selskapet*

Sigrid
Undset selskapet

Årsmelding 2023

Årsmøte i Sigrid Undset-selskapet 2023 ble arrangert tirsdag 7. mars kl 18.00 på Leseriet på Lillehammer bibliotek. Årsberetning, revidert regnskap og budsjett ble lagt fram og valg gjennomført.

Styret

Styret ble valgt i henhold til valgkomiteens innstilling og har vært stabilt gjennom 2023:

Leder

- Kristin Brandtsegg Johansen (2022)

Styremedlemmer

- Cecilie Skeide (2023 – 2024)
- Kari Spjeldnæs (2023 – 2024)
- Camilla Bennin (2023 – 2024)
- Richard Sørbo (2023 – 2024)
- Birgitte Schumann-Olsen (2022-2023)
- Heidrun Sørli Røhr (2022 - 2023)
- Marit Borkenhagen, Norsk Litteraturfestivalens representant (2023 og 2024)

Varamedlemmer

- Mari Ryst (2023)
- Anne-Stine Dolva (2023)

Valgkomite

- Inger Marie Bakke (*velges for 2022*)
- Kirsti Johnson (*velges for 2022*)
- Jorid Vaagland (*velges for 2022*)

Revisor

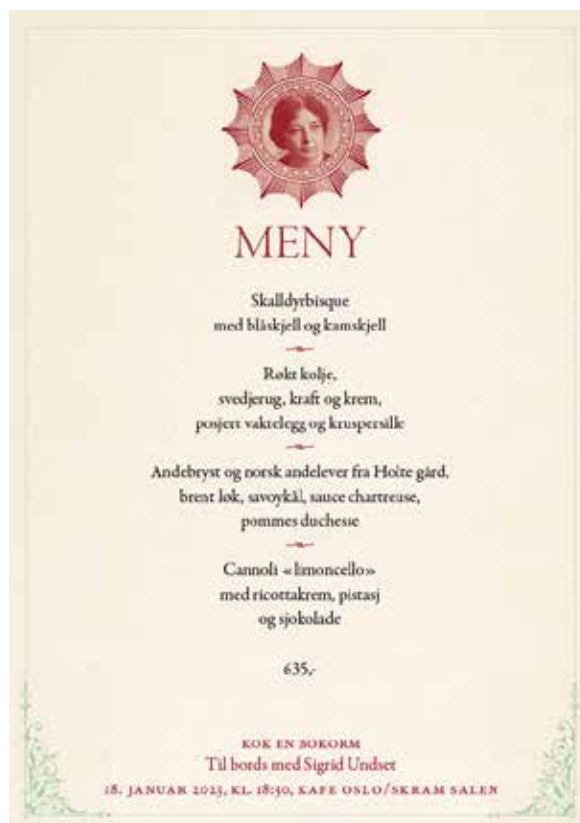
- Jesper Holthe (*velges for 2022*)

Vi fikk til mye god Sigrid Undset-formidling i 2023. Vi begynte året med en knallstart 18. januar med, **TIL BORDS MED SIGRID UNSET** på Litteraturhuset i Oslo. I samarbeid med restauranten, **KAFE OSLO**, inviterte vi til en hyllest til Sigrid Undset, en gastronomisk reise i Undsets ånd, en uforglemmelig aften med interessante hedersgjester og spennende formidling mellom rettene. Arrangementet ble lansert før jul, og ble raskt fullstendig fullbooket.

VÅRMØTE I SIGRID UNSET-SELSKAPET torsdag 2. mars kl 18.00. Vi inviterte Sissel Gran til å holde foredraget **Å LESE SIGRID UNSET MED TERAPEUTENS BLIKK: EN FORBANNELSE OG EN BERIKELSE**. Det ble en stor opplevelse å høre henne gå nærmere inn på hvordan den krevende kjærligheten ligger under som et slags grunntema i hele Sigrid Undsets forfatterskap, og i bøkene om Kristin Lavransdatter spesielt. Med sin bakgrunn som psykolog og parterapeut så hun nærmere på hvordan helt dagsaktuelle tematikker speiles i denne trilogien.

I tillegg ga festivalsjef Marit Borkenhagen oss en smugttitt inn i vårens litteraturfestival. Og Kristin Brandtsegg Johansen informerte om neste nummer av *Gymnadenia* og vårens program i Sigrid Undset-selskapet.

I mars sendte vi også ut **NYTT NUMMER AV GYMNADENIA**. I tillegg var det ny reise til **SIGRID UNSETS ROMA**: En reise i Sigrid Undsets fotspor i Roma med Temareiser Fredrikstad. Reiseperiode 20.-25. mars 2023 (fulltegnet med venteliste). I Roma fant Sigrid Undset alt hun lengtet etter – tid til å være ung, rangle og dovne seg. Her fant hun også

kjærligheten. Til en venninne skrev Sigrid Undset: «Kjære Karen, hvis du reiser til utlandet, så ta en trip til Rom, bare for at drikke af denne ugudelig deilige vinen her. Gud hjelpe mig, hvor jeg skal savne den, når jeg engang ikke er her mere!» Kristin Brandtsegg Johansen er reiseleder for denne med turen.

10. mai inviterte vi til **VÅRENS VAKRESTE EVENTYR – DUGNAD I SIGRID UNDSSETS HAGE.**

20. mai kl 14.00 ble Bjerkebak åpnet for sesongen, tradisjonen tro, på **SIGRID UNDSSETS FØDSELS DAG**. Vinneren av Nobels litteraturpris Annie Ernaux ble føyd inn i Nobelutstillingen på Bjerkebak. Og Yukiko Duke, som er kunstnerisk rådgiver ved Norsk litteraturfestival, var invitert til å gi oss et dypdykk i nobelprisvinner Annie Ernaux forfatterskap. Hvem er Annie Ernaux og hva kjennetegner hennes eksepsjonelle forfatterskap.

På Bjerkebak åpnet også en utstilling av Sigrid Undsets samling av vakre søljer som hun ga i gave til Anders Sandvik og Maihaugen våren 1949. Eline Øinæs Eriksen, som er filigranssølvsmid, hadde også gjenskapt noen utvalgte av Sigrid Undsets søljer, som var til salgs. Eline var ansatt i prosjektet Ungt Tradisjonshåndverk på Håndverkinstittuttet på Maihaugen. Tradisjonen tro, ble det servert fyrstekake og bobler.

På **LITTERATURFESTIVALENS FØRSTE DAG**, tirsdag 23. mai kl 13.00-16.00, ble det arrangert **MINI-SEMINAR OM Å LESE OG OVERSETTE SIGRID UNSET I DAG**. Vi hadde invitert den prisbelønte oversetteren Tiina Nunally som nylig hadde lagt siste hånd på verket med å oversette Olav Audunssøn til engelsk. Hun ble dessverre forhindret fra å komme, men vi fikk i siste liten inn den anerkjente oversetteren Gabriele Haefs som nylig har oversatt Kristin Lavransdatter til tysk. I tillegg kom forfatter, oversetter

og Shakespeare-ekspert Niels Brunse, som nylig har oversatt Kristin Lavransdatter til dansk. Og regissør Kjersti Horn som sammen med Gunnhild Øyehaug står bak oversettelsen av Kristin Lavransdatter til nynorsk – det ble gjort i forbindelse med den store teateroppsetningen som gikk sin seiersgang på Det Norske Teatret. Kristin Lavransdatter ble i sin helhet utgitt på nynorsk i vår. Alle de tre fortalte om arbeidet med å oversette og lese Sigrid Undset i dag før de deltok i en samtale om temaet.

ÅRETS SIGRID UNDSET-FORELESNING ble holdt fredag 26. mai kl 17.00: Janne Stigen Drangsholt holdt den tradisjonsrike forelesningen, om Sigrid Undset og hennes samtidige Virginia Woolf. Sigrid Undset skriver et sted at hun har kommet over et essay av Virginia Woolf, en forfatter hun har hørt om, men ikke lest. Senere leste Undset flere av Wolfs tekster og uttalte at hun ikke bare var en “ytterst interessante og talentfull forfatterinne, men en artist av høy rang”. I foredraget så Drangsholt nærmere på de uttalte – og ikke uttalte – linjene mellom disse to ytterst interessante og talentfulle forfatterinnene, som ble født i samme år, debuterte i samme år, og levde sine liv i samme turbulente oppbruddstid. Hvor møtes de – og hvor skiller de lag? Forelesningen pleier å være blant de arrangementene som blir tidligst utsolgt.

Søndag 28. mai var det rigget for den store **HAGEDAGEN I SIGRID UNDSETS HAGE PÅ BJERKEBÆK**, med foredrag, samtaler og vandring i hagen for alle litteratur- og hageinteresserte. Det ble en inspirerende og lærerik søndag. Hvordan kan vi ta vare på den grønne kulturarven? Om restaurering og skjøtsel av gamle hager, ved Ingeborg

BILDER: EGIL SORGENDAL

Sørheim, lektor i kunsthistorie og fagansvarlig for studiet Historiske gartnerfag ved Norges grønne fagskole – Vea. Deretter fikk vi høre om den store naturforskeren Carl von Linne, som Sigrid Undset omtalte som sin verdslige skyts-helgen og hadde hengende over skrivebordet sitt. Forsommeren 1940 besøkte hun hans hjem i Uppsala. Torgeir Skorgen fortalte om Sigrid Undsets store læremester når det kommer til innsikt i naturen og naturforståelse.

Ikke minst fikk vi høre om hvordan kjente forfattere har utformet sine skrivesteder og sine hager. Inspirert av Virginia Woolfs klassiske essay Et eget rom la forfatter og journalist Kristin Valla ut på en reise til Frankrike for å skaffe seg et sted å skrive. Med lånte penger og en uforløst roman kjøper hun et gammelt hus i en liten sørfransk landsby. Sigrid Undset er viet et vakkert kapittel i boka.

Kristin Brandtsegg Johansen og Cecilie Skeide var vertskap for denne dagen og rundet av dagen med en vandring ut i Sigrid Undsets vakre hage på Bjerkebæk, en hage til nytte og nytelse. Hele sitt liv hadde hun drømt om en hage, endelig på Bjerkebæk, får hun sin egen hage.

Helgen 30. juni-2. juli var det **LITTERÆRE FJELLVANDRING I KRISTIN LAVRANS-DATTERS RIKE PÅ LAURGÅRDSETER FJELLSTUE**, Høvringen, (vandringen var helt fullbooket). Vandringen går inn i Kristin Lavransdatters rike på Høvringen – i Gudbrandsdals-fjellet som inspirerte forfatteren Sigrid Undset. Hit opp til Laurgårdseter Fjellstue reiste den unge kontordamen og kommende forfatteren for å gjøre research til den store romantrilogien. Her skrev hun seg inn i gjesteboka sommeren 1906 og 1907. I tillegg til å saumfare skriftlige kilder gjorde Sigrid Undset omfattende research til sine romaner, hun undersøkte landskap, bygninger og annen gjenstandskultur, vandret rundt i fjellene, lyttet til historiene og språket, ikke minst satt hun og røkte og hørte på skrøner og skrømt til langt på natt. Hit opp lar hun Kristin Lavransdatter ri i følge med faren Lavrans Bjørgulfsson, da hun som sjuåring er med opp på fjellet for første gang: «Da de kom opover kanten, fór vinden imot dem og slo i deres klær – så Kristin syntes det var som noget levende som bodde heroppe, møtte dem og hilste. Det blåste og det blafret, mens hun med Arne gikk fremover moseflakene. Børnene satte sig ytterlig på en pynt, og Kristin stirret storøid, aldri hadde hun tenkt sig at verden var så vid og stor.»

Hundre år er gått, men landskapet har ikke forandret seg nevneverdig. Hundre år etter kan vi fremdeles fundere over hennes innsikter og hennes måte og arbeide på, ikke minst se hvordan hun omformulerte sine observasjoner og skrev dem inn i sine romaner. Med foredrag, litterære samtaler og vandringer ut i fjellet – tok vi gjestene med inn i landskapet, fortellingen og floraen.

LØRDAG 16. SEPTEMBER VAR DET FILMVISNING KL 14.00 I AULAEN PÅ BJERKEBÆK:

Dokumentarfilm om maleren Anders Castus Svarstad. Regi: Steinar Hybertsen. For mange er Anders C. Svarstad best kjent som «mannen til Sigrid Undset», men han var også en markant skikkelse i det norske kunstmiljøet. Anders Castus Svarstad var født på Røyse i 1869. Han ble en anerkjent maler i perioden etter den romantiske perioden og frem til modernismen dominerer i Europa og Norge på 1930 tallet. Han ble kjent som storby maleren og var meget produktiv frem til sin død i 1943. Hans privatliv og profesjonelle liv hadde mange oppturer men også tragiske hendelser. Hans holdninger og uttalelser ble ikke alltid godt mottatt i kunstmiljøet. Anders var stadig på reise i Europa og spesielt Italia betydde mye for hans inspirasjon. I Roma møtte han også sin andre kone som fikk stor påvirkning på hans liv både privat og som maler. Filmvisning på Bjerkebæk viste seg å være veldig populært, med fullsatt aula.

GRØNN KULTURARV: 19. september på Lillehammer bibliotek og Litteraturhus: foredrag om Grønn kulturarv i Sigrid Undsets hage og på Karoline og Bjørnstjerne Bjørnsons Aulestad, Grønn kulturarv - hager til nytte og nytelse - sjølberging

og sjelefred. I de senere år har bevisstheten om vern av hager, gårds- og grøntanlegg kommet stadig mer i fokus. Stadig flere kulturhistoriske hager tilbakeføres til slik de var en gang – fra husmannsplassen Prøysentunet på Ringsaker til store ærverdige prestegårdshager på Ringebu og Ullinsvin i Vågå. Kristin Brandtsegg Johansen fortalte om grønn kulturarv på dikterhjemmene, Bjerkebæk - Sigrid Undsets hjem og Aulestad - Bjørnstjerne Bjørnsons hjem.

OM Å SAMLE PÅ SIGRID UNDET:

Arrangement i Norlis Antikvariat, torsdag 16. november kl 19.00. I det siste har noen av Sigrid Undsets bøker fått en virkelig prisoppgang. Hvor vanskelig er det å samle på Sigrid Undset i førsteutgaver? Samtalen mellom antikvarbokhandler Richard Sørbø og Hilde Sejersted (boksamler og medlem av Bibliofilklubben) vil berøre dette og andre samleraspekter om Undset.

KIMER I KLOKKER – SIGRID UNSETS

JUL PÅ BJERKEBÆK, søndag 19. november, kl 13.00-16.00. Her ønsket vi velkommen til førjulsstemning på Bjerkebæk. Vi markerte årets nobelprisvinner Jon Fosse og sikret førjulsstemning med Sigrid Undset og julen. For første gang siden Sigrid Undset vant den gjeve prisen i 1929, har en norsk forfatter fått den. I likhet med Sigrid Undset er han dessuten katolikk. Etterpå ble det samtale om Sigrid Undset og julen, med konservator og forfatter Kristin Brandtsegg Johansen og redaktør og forlegger Kristine Dingstad, fra St. Olav forlag. Forfatter og Undsetbiograf Tordis Ørjasæter var dessverre forhindret fra å komme. Etter arrangementet i aulaen var det mulighet for å bli med ned i den julepyntede peisestua til

Sigrud Undset. Der var det høytlesning av en liten julefortelling, ved konservator Cecilie Skeide og Kristin Brandtsegg Johansen. Hele publikumsbygget var fyllt med tente julelys og røkelsesduft. Det ble også servert kaffe og julekaker etter Sigrud Undsets egen oppskrift.

FOSSE-FEIRING MED LESESIRKEL OG NOBELFOREDRAG! Lillehammer bibliotek og litteraturhus 28. november. 40 år etter at han debuterte som forfatter, og 100 år etter at Sigrud Undset fullførte bøkene ho fekk Nobelprisen for, er det Jon Fosse sin tur. Fosse får prisen for sin «nyskapande dramatik og prosa som gjev stemme til det useielege». Kunngjeringa var overraskande, men samtidig ikkje. Det meinte både Fosse sjølv og dei som møtast på scena denne kvelden for å hylle Fosse og inspirere fleire til å lese.

Nobel lesesirkel

Kor skal ein starte om ein vil lese Fosse? Og kva set lesesirkelpanelet aller mest pris på i forfattarskapen hans? I denne samtala vil vi bevege oss gjennom sentrale tema og sjangrar i Fosse sin mangslungne forfattarskap og stoppe opp ved verk som panelet set høgt. I panelet: Yukiko Duke, programsjef for Norsk Litteraturfestival og kommentator for Sveriges Radio då Nobelprisen til Fosse vart kunngjort, Ketil Kolstad, dramatkar og programsjef for Pegasus og Kristin Brandsegg Johansen, konservator på Bjerkebæk og Aulestad. Lesesirkelen blir leia av Marit Borkenhagen, festivalsjef Norsk litteraturfestival.

Nobelforedraget

Diktinga bør vere like enkel og ubegripleg som livet, seier Jon Fosse. Han har skrivne sidan 12-årsalderen, debuterte som forfatter som 23-åring og har sidan

den gong skrive nærast utan stopp. 40 år etter debuten mottok Jon Fosse Nobelprisen i litteratur. Dette er historia om eit skrivande menneske og verka hans. Kven er denne mannen? Og kva vil han? Cecilie Seiness, forfattar av Jon Fosse. Poet på Guds jord og Jon Fosse sin redaktør i ei årrekke, held årets Nobelforedrag. Arr: Sigrid Undset-selskapet i samarbeid med Norsk Litteraturfestival og Lillehammer bibliotek og litteraturhus.

DIGITAL ORGANISERING

I samarbeid med Rubic og Kompani Kvam har vi gjort ferdig et omfattende arbeid med utvikling av hjemmesiden vår, utsendelse av nyhetsbrev, publiseringer på fb og Instagram. På nettsiden kan nye medlemmer melde seg inn selv og gjennom Rubic foregår fakturering av medlemskap og utsendelse av medlemsbrev. På hjemmesiden har vi også linker til sentrale samarbeidspartnere som Bjerkebæk – Sigrid Undsets hjem, Norsk Litteraturfestival, Store norske leksikon, Bokselskapet, Nasjonalbiblioteket og Svenska Akademin osv. På Facebook har vi snart 2000 følgere og snart 700 på Instagram. Medlemstallet vårt har økt og ved årsskiftet var det 660 medlemmer.

STYREARBEID OG DUGNADER

Det har vært avholdt 6 styremøter (delvis på Teams/fysisk oppmøte på Bjerkebæk og i Litteraturfestivalens lokaler) med planlegging av aktivitet og behandling av løpende saker. Hagedugnaden på Bjerkebæk 10. mai var et høydepunkt med

nydelig vær! I tillegg til å følge opp det gode samarbeidet med Litteraturfestivalen, Litteraturhus Lillehammer og Stiftelsen Lillehammer Museum/Bjerkebæk har vi også hatt dialog med andre aktører det er naturlig samarbeide med, deriblant Nasjonalbiblioteket, Kristinspelet på Sel, Temareiser Fredrikstad, Aschehoug forlag, Pilegrimsleden i Gudbrandsdalen og Laurgardseter fjellstue på Høvringen, i tillegg til forskere og fagpersoner ved Universitetet i Oslo, Bergen og Trondheim.

GYMNADENIA

Gymnadenia fortsetter å komme ut om våren. Avtalen med trykkeriet Ait Bjerch AS innebærer at de, i tillegg til trykking/produksjon av Gymnadenia, også sørger for utsending av bladet til våre medlemmer. Det sparer oss for pakkejobben og ekstra fraktkostnader. Vi er svært fornøyd med Julie Gaathaugs design av bladet, hun designer også våre medlemsbrev som sendes ut på e-post.

ØKONOMI

Vi er glade for å kunne melde om at Sigrid Undset-selskapets økonomi er stabilt god. Vi er svært fornøyd med godt samarbeid med regnskapsfirmaet KanTall på Lillehammer. I et selskap dere alle arbeider frivillig er det også verdifullt å kunne sette bort denne oppgaven til en proff, slik at alle kan konsentrere arbeidet om våre kjerneoppgaver. Regnskapet blir behandlet av årsmøtet.